

UNIwersytet WarMińsko-Mazurski w Olsztynie
Wydział Humanistyczny

 APISKI

Z

POGRANICZA

Zeszyt 4

Olsztyn 2016

**Sprawozdanie z: polsko-niemiecko-rosyjskiego
seminarium studencko-doktoranckiego oraz
międzynarodowej konferencji naukowej pt.
*Ziemie pruskie – dziedzictwo historyczno-
-kulturowe a teraźniejszość.*
Rodowo-Olsztyn, 24 września-1 października
2016 roku**

Pod koniec września 2016 r. w miejscowości Rodowo nieopodal Sorkwit w siedzibie Fundacji Rodowo doszło do spotkania środowiska naukowego z Polski, Niemiec oraz Rosji. W grupie tej znaleźli się głównie: studenci i doktoranci z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, studenci Uniwersytetu w Brunshwiku oraz studentki Instytutu Regionu Bałtyckiego Uniwersytetu Immanuela Kanta w Kaliningradzie. Spotkanie było możliwe dzięki inicjatywie doktoranta Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych UWM Adama Halemby, Archiwum Państwowego w Olsztynie, Fundacji Rodowo oraz przewodniczącej komitetu organizacyjnego dr hab. Izabeli Lewandowskiej, prof. UWM.

Podczas seminarium w Rodowie uczestnicy prezentowali swoje uczelnie oraz różne aspekty dziejów Prus. Z niemieckich uczestników jako pierwsza wystąpiła dr Stephanie Zloch z Georg-Eckert-Institut z Brunshwiku, która przedstawiła referat: *Pruzenland / Ziemie pruskie / Прусскеземлю – Multilingual and Digital Learning Materials for an European Region (Wielojęzyczny i cyfrowy materiał dla europejskiego regionu)*. Dr Christoph F. Weber zaprezentował temat: *Enlightenment Policy, the Joys of Wine Making and other Follies of Medieval Prussia. Johann Nikolaus Becker's Project of an Invented History of the State of the Teutonic Order and its Place in Historiography (Zasady Oświecenia, radość z produkcji wina oraz innych szaleństw w średniowiecznych Prusach. Projekt wymyślonej historii zakonu krzyżackiego Jana Mikołaja Backera i jej miejsce w historiografii)*. Następnie głos zabrały Kim Langemann i Lisa Ann Techen. Kim Langemann przedstawiła wyniki swoich badań dotyczących różnic kulturowych między Prusami

a Krzyżakami w pracy Agnes Miegels – *Die Fahrt der sieben Ordensbrüder* (*Cultural Difference between Prussians and Teutonic Knights in Agnes Miegels „Die Fahrt der sieben Ordensbrüder“*). Lisa Tehen zaprezentowała referat: *Henry of Derby's Expeditions to Lithuania. An Example for Princely Travel Logistics and Display in the Age of Chivalry* (*Henryk hrabia Derby. Wyprawa na Litwę. Przykład logistycznych i manifestacyjnych książęcych podróży w wieku rycerskości*). Sebastian Mönnich przedstawił prezentację pod tytułem: *The Historian as Ethnologist – Max Toeppen about the Convergence of the Middle Ages and Modernity in Masuria* (*Historyk jako etnolog – Max Toeppen o zbieżności średniowiecza i nowoczesności na Mazurach*). Johanna Hosch mówiła o odbieraniu i kształtowaniu średniowiecznych Prus przez infrastrukturę turystyczną, a Jascha Makulik wystąpił z wykładem na temat *Integracji średniowiecznych Prus do ziem niemieckich. Prezentacja zakonu krzyżackiego w „Podręczniku dla podróżnych” Baederkera w ciągu XIX wieku* (*Integrating Medieval Prussia into German National History – Representation of the Teutonic Order in Baederker's „Handbooks for Travelers” during the 19th Century*).

Spośród rosyjskiej grupy pierwsza wystąpiła Елизавета Онищенко. Opowiadała o pruskiej historii w podręcznikach do historii w Federacji Rosyjskiej (*История Пруссии в учебниках по истории в РФ*). Алина Оганян, Ольга Крылова i Парвана Бабакшнева wystąpiły z referatem *Изучение истории Пруссии в профильном высшем образовании – на примере БФУ им. И. Канта* (*Studiowanie historii Prus w profilu szkolnictwa wyższego – na przykładzie Bałtyckiego Uniwersytetu Federalnego im. I. Kanta*). Михель Виктория Красикова Вероника prezentowały: *Региональный аспект преподавания прусской истории в школе* (*Regionalny wymiar nauczania pruskiej historii w szkole*). Ангелина Саенко miała wystąpienie pt. *„Народный альбом. Калининград советский”. Немецкие образы в советском городе* (*„Ludzkie albumy. Sowiecki Kaliningrad”. Niemiecki obraz w sowieckim mieście*). Елена Баранова mówiła o infografice, jako wizualizacji informacji historycznych i kulturalnych (*Инфографика: возможности визуализации историко-культурной информации*). Jako ostatni z rosyjskiej grupy wraz z E. Бараново wystąpił Никита Никитин z referatem: *Проект „Колесо истории» спортивно-исторические экскурсии по истории Пруссии как форма реализации практической деятельности магистратуры „Публичная история»* (*Projekt „Koło historii”, sportowo-historyczne wycieczki po dziejach Prus, jako forma realizacji działalności „Pamięci zbiorowej”*).

Oprócz Rosjan i Niemców swoje badania prezentowali również Polacy. W tej grupie referowali doktoranci IHiSM: Franciszek Brzozowski opowiadał o Miłomłynie i jego obliczach w XX w., Adam Halemba przedstawił obraz zakonu krzyżackiego w świadomości polskiej młodzieży, a Michał Rzeżuchowski referat:

Wołyniacy na Warmii i Mazurach w latach 1994-2016 na przykładzie olsztyńskiego Towarzystwa Miłośników Wołynia i Polesia. Dr hab. Izabela Lewandowska, prof. UWM przedstawiła historię wsi Kwitajny i pałacu Dönhoffów w okresie PRL-u. Natomiast studentki kierunku turystyka i rekreacja zajęły się aspektem turystycznym naszego regionu. Katarzyna Grabowska opisała potencjał turystyczny Szlaku Zamków Gotyckich, a Izabela Rekuć poszerzyła zakres tego tematu o całościowe ujęcie szlaków kulturowo-turystycznych województwa warmińsko-mazurskiego. Przez dwa dni obrad dochodziło do żywej dyskusji na temat każdego z wystąpień. Dodatkowo referaty dla lepszego odbioru były tłumaczone przez A. Halembę.

Oprócz naukowych prezentacji każda z grup przygotowała wieczór dotyczący swojej kultury i historii, a słuchacze mieli okazję poznać muzykę z innych krajów oraz możliwość weryfikacji swoich poglądów na temat każdej z nacji.

Dnia 30 września 2016 r. w siedzibie Wydziału Humanistycznego UWM w Olsztynie odbyła się konferencja naukowa pt.: *Ziemie pruskie – dziedzictwo historyczno-kulturowe a teraźniejszość*. Część warsztatów była już prezentowana podczas warsztatów w Rodowie (Ch.F. Weber, S. Mönnich, J. Makulik, J. Hosch, E. Баранова, В. Михель, В. Красикова, Е. Онищенко, М. Rzeżuchowski, F. Brzozowski, I. Rekuć, K. Grabowska i A. Halemba). Z inną prezentacją wystąpiła I. Lewandowska: *Warmian dialect as a manifestation of intangible heritage in the Polish-German borderland culture (Dialekt warmiński jako przejaw dziedzictwa niematerialnego na polsko-niemieckim pograniczu kulturalnym)* oraz dyrektor Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych dr hab. Jan Gancewski, prof. UWM: *Tradycja zakonu krzyżackiego i jego współczesne oblicze na tle historycznym*. Poza tym doktorantka IHiSM mgr Anna Maciąg przedstawiła zasoby Archiwum Historii Mówionej Ośrodka KARTA i Domu Spotkań z Historią w Warszawie, dotyczące relacji mówionych odnoszących się do historii Warmii i Mazur. Doktorantka IHiSM mgr Grażyna Czerniak zaprezentowała badania dotyczące *Obrazu Warmii i Mazur w 1947 r. w recepcji Ukraińców na podstawie wspomnień*, a Patryk Orliński z Uniwersytetu Warszawskiego przedstawił referat: *Historia i stosunek mieszkańców do dziedzictwa żydowskiego w Pasłęku*.

Oprócz aspektu naukowego warsztatów znalazł się czas również na zwiedzanie Warmii i Mazur. Była to kolejna forma edukacji poprzez objazdy naukowe. Podczas pobytu zwiedzono Kętrzyn, Reszel, Lidzbark Warmiński, Świętą Lipkę, Malbork, Olsztyn i skansen w Olsztynku.

W Malborku wraz z przewodnikiem zwiedzano tamtejszy zamek. Podczas trwającego trzy godziny oprowadzania uczestnicy mieli okazję poznać historię tego miejsca, jak również zwiedzić przygotowane ekspozycje. Należy przyznać, że odbudowany zamek zrobił ogromne wrażenie na zwiedzających. Można było to zauważyć po rozmowach, które uczestnicy prowadzili między sobą. W Olsztynie stu-

denci z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego zaprezentowali Stare Miasto wraz z zamkiem oraz Kortowo, a pracownicy miejscowego Archiwum Państwowego opowiedzieli o historii jednostki oraz zbiorach, które zgromadzono na przestrzeni lat. Dodatkowo zwiedzano czytelnice oraz różne działy, w tym między innymi magazyny, w których przechowywane są dokumenty. Ostatnim obiektem, który poznali uczestnicy warsztatów był skansen w Olsztynku. Tam spróbowano lokalnej kuchni. Doktor Ch.F. Weber zaprosił grupę na poczęstunek do zajazdu Jagielek. Po tej miłej inicjatywie powrócono do Rodowa, gdzie przy wspólnym ognisku odbył się wieczór pożegnalny.

Wydarzenie trwające przeszło tydzień było niezwykle pouczające dla wszystkich, którzy brali w nim udział. Uczestnicy mieli okazję poznać inną kulturę, którą reprezentują poszczególne narodowości. Była też sposobność do zweryfikowania różnych stereotypów. Możliwe było poznanie innych spojrzeń na historię ziem pruskich oraz zawiązanie znajomości, które odpowiednio pielęgnowane mogą przetrwać długie lata.

Na koniec należy zaznaczyć, że naukowe spotkanie, które miało miejsce w Rodowie, według zapowiedzi organizatorów, nie było jednorazowym epizodem. Obecnie są plany, aby do kolejnych warsztatów i konferencji doszło we wrześniu 2017 roku. Powodem, dla którego wykazano chęć powtórzenia tej inicjatywy, był bardzo pozytywny odbiór przez przybyłych gości oraz chęć powrotu w to miejsce.

Michał Rzeżuchowski

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie